

Hermann Hesse'in başyapıtı

can
ulusoy

▲ *Bozkırkurdu*
Hermann Hesse
Çeviri: Kamuran Şipal
YKY
218 sayfa.

Hermann Hesse ismini duyduğumda karamsar bir dünya tasviri canlanır gözümde. Kaldı ki bir çok eserini tam da bu nokta üzerinden kurgular; 'Boncuk Oyunu', 'Çarklar Arasında' romanları örnek olarak gösterilebilir bu duruma. Ben ise uzun yıllar kendinden söz ettirmiş, yer yer otobiyografik öğeler barındıran romanı 'Bozkırkurdu'nu ele aldım bu yazıda.

Savaş ortamının ve kişisel sorunlarının etkisiyle Hesse, uzun yıllar psikanaliz tedavisi görmüş bir yazar. Bu durum, ruh bilimine duyduğu ilgiyi körükleyerek; iç dünyasını ön planda tutmasına neden olur. 1911 yılında Hindistan'a yaptığı yolculukta Hint ve Doğu kültürlerinden etkilenen yazar, özellikle bu seyahatten sonra eserlerinde; bireyin yerleşik uygarlık kalıplarından kurtulmasını ve özbenlik arayışını inceledi. 1960-1980 arası dünya üzerinde artan Doğu Mistizmi merakı, Hesse'i o yıllarda en çok okunan yazarlardan biri haline getirdi.

'Niteliksiz Adam'

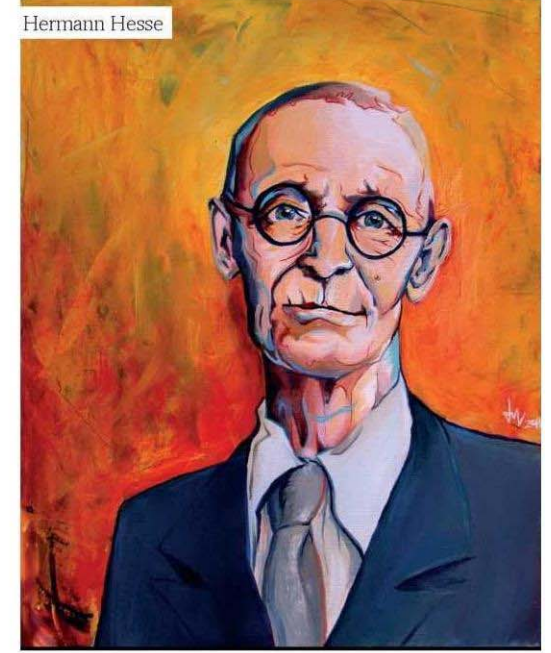
'Bozkırkurdu', kendisini yaşadığı döneme ait hissetmeyen; şiire, felsefeye, müziğe ilgi duyan hatta ötesinde bunları sahiplenen, entelektüel ama burjuvanın karşısında olan bir karakter. Tıpkı Robert Musil'in 'Niteliksiz Adam'ı gibi 'Bozkırkurdu' da, ruhu ve benliği arasında dengeyi sağlamakta güçlük çeken bir insan olarak göze çarpıyor. Her bir değişimin ve umudun üzerinden yarattığı tinsel etki o kadar büyük ki Haller, nam-ı diğer 'Bozkırkurdu', kendini bu çıkmazdan alıkoyamıyor. Eserde ilgi çeken yönlerden biri

de karakterimizin bulunduğu ortam ve koşulları hızlı bir şekilde değiştirebilmesi. Bu sebeple olay örgüsü arasındaki geçişler sert ve hızlı. Yazar bir bakıma karakterimizin içinden çıkılmaz iç dünyasının dışavurumunu gösteriyor bizlere.

Romanda kurgu üç farklı anlatıcı üzerinden ilerliyor. İlki Haller'in oda kiraladığı evin sahibinin yeğeni; Haller'in aksine düzenli bir yaşama sahip olan bu adam baş kahramanımızın karakterini okuyucular için tasvir etmekte üzerine düşeni iyi yapıyor. Ona göre Bozkırkurdu; iradesini ortadan kaldıran katı bir eğitimden geçmiş, kişiliği salt öfkeden oluşan bir insan. Burada Hesse'in kendi yaşamına ait ipuçları buluyoruz. Misyoner babasının dini eğitim alma konusunda kurduğu baskıyı bir türlü delen yazar, sonrasında kendi arayışını Haller'in bu yönüyle özdeşleştiriyor.

Romannın ilerleyen bölümlerinde anlatıcı görevini Haller üstleniyor. Buradan sonra Haller'in Hermine ve Maria'ya duyduğu aşk ve bir türlü ayak uyduramama durumu, mutluluğu karakterimiz için ulaşılması imkansız bir noktaya taşırken; kendi içine daha fazla kapanan Haller'in intihar isteğini daha fazla dillendirmesine neden oluyor. Yalnız kaldığında Bozkırkurdu'nun karamsarlığı içine gömülen karakterimiz, böyle anlarda Goethe ve Mozart'ın tezahürleriyle felsefi tartışmalara girer ve kendi deyimleriyle hepsinden boynu bükük ayrılır.

Son anlatıcının da Bozkırkurdu olması bir sürpriz değil elbette. Haller'in içinden çıkarmaya korktuğu karşıtlığı, Bozkırkurdu tarafından dillendirilir bu son bölümde. Kendisini öyle ayrıntılı tasvir etmektedir ki, yaşadığı tüm gerçeklik canını

acıtan oklara dönüşür. Haller; burjuva karşıtlığını, intihara eğilimli olmasının yanı sıra diğer tarafı bir şekilde aksini ister. Öyle ki, son sayfalarda gerçeklikle hayal arasındaki geçişler silikleşir; kendini acının ve isteklerinin kontrol edilemez dünyasında gidip gelirken bulur.

Hesse'in 'Bozkırkurdu', kendisini dünyaya tanıtmak için bir araç aslında. Diğer çoğu eserinde rastladığımız, kendini karakterleriyle ifade etme isteği 'Bozkırkurdu'nda daha görünür halde. Psikolojik halinin anlatılması güç yanlarını, kalemin kıvraklığıyla okuyucuyu gizemli bir atmosfere sokmayı başaran yazar, 19. yüzyıl Alman Edebiyatı'nın mihenk taşlarından biri olduğunu bir kez daha kanıtıyor bizlere.